

Oktoobrikuu mõtisklusi

Oktoobrikuu on huvitav ja tähelepanuvääriv kalendrikuu mitmete tähtpäevaliste sündmuste poolest. Algas see rahvusvahelise eakate inimeste päevaga. Ka meie liikmete hulgas on palju vanemaalisi inimesi. Paljud inimesed ei taha tunnista, et temal on kuulmine nõrgenenud. Kuigi muu toimetulek on veel piisav, võib kuulmispuue põhjustada inimestevahelisi arusaamatusi ning sotsiaalset eraldumist teistest inimestest. Eriti püütakse vältida osavõttu koosolekutest ja ühisüritustest, sest enamikus neis puuduvad vaegkuuljate jaoks vajalikud võimendusseadmed. Kuulmispuudega inimene on nagu tõrjutud kõrvale.

Oleme püüdnud anda nõu ja jagada ka kirjalikku informatsiooni võimaliku kuulmisabi saamise ja selle kasutamise kohta. Need, kes on saanud esmakordselt kuuldeapraadi, peavad uue olukorraga kohanema. Abivajajale õpetatakse aparadi kasutamist selle üleandmisel, kuid eakale inimesele jääb sellest väheseks. Ta vajab järelõpet ja tuge. Väga kasulikuks on osutunud ühingupoolne koostöö Kuulmskeskuste spetsialistidega väljasõitudel maakonnakeskustesse.



Riikliku toetusega kuuldeaparaatide saamine on muutunud paremaks, kuid ikkagi tuleb arvestada jäjekordadega. Kõige kannatlikumad peavad olema Ida Virumaa ja Harjumaa vaegkuuljad, kus püsib veel aastane ooteaeg. Tahaks loota, et käesoleva aasta lisaelarve ja 2006 aasta kuulmisabile antav toetus leevendab olukorra!

Nüüd, kus igas maakonnas on kuulmispuudega inimestele oma organisatsioon, võib elukoha lähedasemalt saada nõu ja tuge kuulmisprobleemidele ja osaleda ühisüritustel. Ühingu liikmeks olemine võib anda elule hoopis sisukama mõtte. Kohtumisüritustel ja harrastustegevuses osaledes tuntakse endid võrdväärsetena, väärikamatena ja kuulmispuuegi on kergemini talutav. Vaegkuuljate Ühingu on läbi viinud kohtadel mitmeid teabeüritusi ja koolitusi kuulmisabivahendite kasutamise, hooldamise ning kuulmisnõustamise alal. Kasulikku informatsiooni võib lugeda perioodiliselt ilmuvast ühingu infolehest “Auris” ja kodulehelt internetis: www.vaegkuuljad.ee On koostatud ja välja antud mitmeid teatmikke ja voldikuid kuulmisabi, kuulmisohu ja ka tinnituse kohta nii eesti kui ka vene keeles.



Kuigi pilgud pöörduvad sageli minevikku ja rauged võime näha sihte, tuleb ikkagi tegutseda kuulmispuudega inimestele sotsiaalse toimetuleku ja võrdväärsuse tagamise eest. Meil on selles valdkonnas koostöös kuulmiskeskustega ja kohalike omavalitsustega veel palju teha. Loodame veel, et läbiviidavad kuulmiskampaania üritused “Kuuldavus kõigile”, viivad meid lähemale olukorran, et kuulmispuudega inimene tunneks end võrdväärsema ühiskonnaliikmena.

Uno Taimla

VALIMISED LÄBI, KUIDAS EDASI

Enne kohalikke valimisi toimusid Tallinnas ja teistes linnades vaegkuuljate kohtumisüritused saadikukandidaatidega. Arutati ka võimalusi, mida ja kuidas saavad saadikud aidata kaasa vaegkuuljate probleemide lahendamisele ja organisatsioonide jätkusuutlikkuse tagamisele vastavalt “Kuulmisrehabilitatsiooniprogrammile 2005-2007”. Tõdeti, et ühingu senise rahastamise taseme juures on raske seda realiseerida.



Saadikukandidaadid lubasid nende võimuorganeisse valimise korral esimesel võimalusel aidata! Nüüd, kui valimised möödus, on varsti õige aeg neile lubatu meelde tuletada!

Kust leida lisaraha? Trükimeedia andmetel kulutasid erakonnad valimisreklaamiks ca 15 - 20 milj. krooni (kohukese reklaam väljaarvatud!).

Ajalehe reporter Julia Rodina proovis selgitada koos EVL Juhatuses esimehe Andrus Helenurmega erakondade võimalusi ja tegelikke soove vaegkuuljaid aidata.

Arvestades Vaegkuuljate Ühingu senist aastaeelarvet, saaks erakondade ühekordse reklaamikuluga Eesti Vaegkuuljate Ühingu hakkama 100 aastat! Kui arvestada ka inflatsiooni, siis enam kui 50 aastat kindlat tegevust! On mille üle mõelda.

Jutuajamisi ja väitlusi: „Miks peaksid vaegkuuljad Teid valima?“ toimusid ka erakondade esindajatega. Vene erakond „Klenski nimekirj“ oli seadnud eesmärgiks venekeelse õppekeele säilitamise ja muud vene rahvuslikud huvid Eestis. Isamaaliidu peasekretäri Aimar Altosaarelt saime teada, et Isamaliidus sotsiaalkomisjoni pole, kuid probleemidega tegeleb Peeter Tulviste, kuuludes ise Riigikogu sotsiaaltöö komisjoni. Ta oli küll kursis liikumispuudega inimeste probleemidega, kuid vaegkuuljate kohta ei osanud midagi öelda. Leppisime kokku jätkata jutuajamist peale valimisi. ResPublika esindajate: Marko Pomerants, Nelli Kalikova jt – toimus huvitav mõttevahetus Toompeal.

Viibisime jutuajamisel koos Uno Taimlaga. Edastasime kirja, mille olime teinud Avalik Õigusliku Ringhäälingu Nõukogule ja ETV-le subtiitrite osas ja ka Eesti Vaegkuuljate Ühingu arengukava 2005-2006. Tundsime huvi ka rahalise toetuse vastu, kuid seda ei peetud võimalikuks. Küll anti nõu, kuidas selle nimel tegutseda ja kust raha küsida!

EVL Juhatuses esimees **Andrus Helenurm**

KUULMISPUUDEGA INIMESED SOTSIAALHOOLEKANDE ASUTUSTES

Sotsiaalhoolekande- ja sotsiaalteenuste väljaarendamisel on viimastel aastatel tehtud ära suur töö. Paljusid hoolekandeesutusi renoveeritakse, sinna paigutatud vanurite, füüsilise- puudega inimeste toimetulekut ja sotsiaalteenuste osutamist on parandatud.

Meedikute andmetel on vanurite hulgas 15-20 % neid, kellel on kuulmine halvenenud sedavõrd, et tekivad suhtlemisraskused ja väheneb sotsiaalne toimetulek. Vanuses 45-65 aastast suurenevad inimestel füüsilised hädad! Vanureid püütakse oma puudustega üldistada, tegelikult on nad kõik erisugused! Vaimsus nõrgeneb, kuulmise kaudu info jääb vähemaks. Sageli kaheldatakse arusaadavuses ja peljatakse üritustel osalemist.

Kuulmise halvenemisele lisanduvad ka nägemise halvenemine ja muud probleemid.

Kuulmispuudega inimesed muutuvad tõrjutuks. See ajendaski Eesti Vaegkuuljate Liitu “Kuulmisnädala” ürituste raames korraldama Tallinnas “Kuulmisabi õppeseminari” sotsiaalhoolekande asutuste töötajatele. Eesmärgiks oli saada teavet kuulmisabi hetkeolukorrast Tallinna-, Harjumaa ja Raplamaa sotsiaalhoolekande asutustes ning anda teadmisi ja kogemusi kuulmispuudega inimeste toimetulekuks tehtavas töös. Oma teadmisi ja töökogemusi jagas Soome Kuulmishoolde Liidu rehabilitatsioonijuht Virpi Koivistoinen.

Soomes on juba pikemat aega koolitatud vabatahtlikke töötajaid ja ka sotsiaaltöötajaid, kes tegelevad vanuritega. Vanuritest iga viiendal on juba kuulmislangus. Kahjuks ei märgata, sageli ka inimene ise ei taha tunnistada seda

Kuulmishoolde Liidu poolt on juba aastaid kasutusel kuulmisteenus võimalikult inimese elukohale lähemal nn “lähipalvelu”. Peamine töö seisneb vaegkuuljate ja nende perekonnaliikmete juhendamises isikliku kuuldeaparaadi kasutamisel, hooldamisel, patareide ja

muude tarvute hankimisel jm Teenuseid antakse individuaalselt ja ka rühmas.

Lähikuulmisteenused on mõeldud kõigile, mitte ainult liikmetele. Suurt tähelepanu pööratakse vabatahtlike lähiteenuste osutajate koolitusele.



Eesmärgiks on anda oskuseid teenustöös, kuulmispuudega inimeste juhendamist ja nõustamist. Teemad puudutavad vabatahtliku töö põhimõtteid, kuulmispuuet, sotsiaalhooldust ja omavalitsuste kohustust korraldada teenuseid. Praktilises osas keskendutakse kuuldeaparaatidele ja abivahenditele. Harjutatakse aparaatide hooldamist ja tutvutakse nende töökorrashoidmisega. On jõutud arusaamisele, et kuulmispuudega inimene ei pea alati saama kuuldeaparaadi. Võib olla on temale vajalikum mõni muu suhlemist abistav abivahend. näit kõnevõimendi lähisuhtlemiseks.

Kuna klientideks on valdavalt pensionärid, siis lähikuulmisteenusete osutamiseks on kasutatud vanurite päevakeskusi, sotsiaalhoolekandeaustusi, kirikute kogudusemajade ja teisi kohti. Koostööd tehakse ka sotsiaalosakondade koduhooldusteenusete töötajatega. Väga oluline on informatsiooni levitamine.

Kuulmispuudega inimeste toimetulek sõltub nende hoiakutest, teadmistest ja praktilistest kogemustest.

Tähtis on positiivne suhtumine ja kuulmispuudega inimesega arvestamine. Soome KHL püüab jälgida, et uued ehitatavad hooned arvestaksid ka seal viibivate kuulmispuudelisite inimestega. Näit. Helsingis ehitati 2005 aastal eakate inimeste kodu "Hellikoti" kus on arvestatud ka kuulmispuudelisite inimeste teenindamiseks vajalike abivahenditega. Majas on ka hooldustöötaja, kes on saanud vastava koolituse k-abivahendite käsitlemiseks ja lähiteenuste osutamiseks.

Virpi tutvustas sotsiaalhoolekandeaustustes suhtlemist hõlbustavaid kuulmisabivahendeid, stetoskoopi kuuldeaparaatide korrasoleku kontrollimiseks, patareitstreid jm. Neid ja paljusid teisi k-abivahendeid on võimalik saada ja tutvuda Helsingis asuvast firmast KL-Support Oy või Oy Audium Ab. Virpi tõstis esile Eesti Vaegkuuljate Liidu kodulehte,

kust on võimalik saada piisavat infot kuulmisteenusete ja abivahendite kohta!

Soome KHL osaleb üleriigilises projektis, milline kannab nimetust "Õnnelik vananemine". Mitmeaastase projekti realiseerimisega tegelevad: Kuulmishoolde Liit, raviasutused, polikliinikud, arstid, eakate- ja invaorganisatsioonid jt.

Tallinnas 21. oktoobril läbiviidud "Kuulmisabi õppeseminar" näitas väga ilmekalt, et kuulmispuudega inimeste sotsiaalse toimetuleku tagamiseks hoolekandeaustustes tuleb ära teha veel suur töö. Vajalikud ettepanekud ja soovitused saadetakse maavalitsustele.

Uno Taimla

Nõuandeid televiisori ja raadio kuulamisel

Paljud vaegkuuljad on kurtnud, et televiisori vaatamisel kõnest arusaamine on raskendatud. Liiga vali heli häirib aga normaalkuulmisega pereliikmeid! Milliseid abivahendeid võiks soovitada?

Kõige esmalt tuleks lasta kuulmiskeskuse spetsialistil kontrollida ja vajaduse korral ka reguleerida oma individuaalne kuuldeaparaat.

Väiksema kuulmislanguse korral on mitmed saanud raudava tulemuse kõrvaklappidega kuulamisega. Selleks peab televiisoril olema sisend kõrvalappide jaoks, milline ei tohiks häirida tavakuulamist. Vajaduse korral tuleb pöörduda spetsialisti poole. Kõrvaklappide ühendusjuhe peaks olema vajaliku pikkusega. Vajaduse korral tellida pikendusjuhe.

Importkuuldeaparaadile on võimalik lisada lisaseade, mida

nimetatakse **audiokingaks** või **audiosisendiks**. Audiosisendit kasutatakse helisignaalide juhtimiseks kuuldeaparaati heliallikatest, nagu **raadio, televiisor** jne. Heliallikas



ühendatakse juhtmega kuuldeaparaadiga, mille külge on kinnitatud adioking.

Kuuldeaparaadi lüliti M asendis kuulete raadiot või televiisorit koos ruumihelidega. Kui soovite kuulata ainult heliallikat, tuleb k-aparaadi lüliti lülitada T asendisse.

Kommentaar Enn Kiilerilt: Kasutan Oticon firma kuuldeaparaati Otsin audiosisendi Tallinnas, Lembitu tn Kuulmiskeskusest. Raadio kuulamisega läks asi lihtsalt. Televiisorile lasin juurde ehitada sisendi ka kõrvaklappide jaoks. Isikliku abivahendi kaardiga sain seadme 50 % soodustusega (ca 500-700 kr).

VEEL MOBIILTELEFONIDEST

Jätkame eelmises AURISES nr3 (47) alustatud mobiiltelefonide kasutamise võimaluse tutvustamist vaegkuuljatele.

Selgus, et Soomes on kauplus KL Support OY kus müüakse silmusele T-Link erinevaid pistikühendusi. Selle kaupluse kodulehe aadress on <http://www.kl-support.fi/>. See kauplus asub Helsingis Nuijamiestentie 3. Neid silmuseid ja pistikühendusi toodetak Inglismaal ja T-Linki leiad tehase kodulehelt sisenedes aadressiga <http://www.deafequipment.co.uk/store/viewCategory.do?id=299>. Ostes silmuse T-Link ja sobiva pistikühenduse on võimalik seda silmust kasutada igasuguse mobiiliga.

Järgnevalt tutvustame kõlariga mobiiltelefoni. See on mõeldud "Käed vabad" funktsiooni realiseerimiseks. Kui telefon heliseb, siis atomaatrežiimil võtab telefon ise kõne vastu või on vaja vaid üht nupulevajutust ning sa võid jätkata oma tegevust. Pead muidugi arvestama, et kõik lähedal olevad inimesed kuulevad valjuhääldaja kaudu seda juttu, mida sulle räägitakse.

Mobiiltelefoni Nokia 3100 juhendis on niisugune tekst: "Tähelpanu! Ärge hoidke telefoni kõrva juures, kui valjuhääldi on sisse lülitatud, kuna helitugevus võib olla tugev." Ärge laske end sellest hoiatusest häirida, kuna enamusel mobiiltelefonidel on heli tugevust võimalik reguleerida. Mobiiltelefonide juhendites sageli seda reguleerimise võimalust ei ole ära toodud. Kõlari/valjuhääldi helitugevuse reguleerimine toimub sarnaselt kuulari hääletugevuse seadmisega. Osadel mudelitel kasutatakse selleks nooleklahve, osadel mobiilidel aga on küljel vastav helitugevuse nupp.

Vaegkuuljatel on aga võimalus seda tugevat heli ära kasutada helistaja kõne kuulamiseks. Uno ja Enn katsetasid rääkimist mobiiltelefoniga Nokia 3100 ja jäid tulemusega rahule. Kuid ärge unustage, et Uno ja Enn on väga nõrga kuulmisega ja seetõttu see tugev heli nende kõrvadele liiga ei teinud. Enne mobiiltelefoni ostmist kindlasti proovi järgi kuidas Sina kuuled vastava mobiiltelefoni häält. Mõnel mobiiltelefonil see hääl võib olla ka väga metallise kõlaga ja vaegkuuljale väga raskesti arusaadav. Aadressil



<http://mobiiltelefonid.emt.ee/body.php> saad ise kontrollida, kas vastaval mobiiltelefonil on "Käed vabad" funktsioon. Enamusel uutel mobiilidel on see kõlar olemas. Kõlar on näiteks järgmistes mobiilides: Nokia 3100, Nokia 5140, SonyEriccson K500i, K700i, Siemens S65, Siemens SI 65, Samsung 630, SGH-E800 jne.

Alljärgnevalt mõned telefone hinnad 14. septembri 2005.a. seisuga:

- Telefonid Nokia 1600 ja Nokia 2600 olid müügil EMTs ja Elisas oma lepingulistele klientidele hinnaga 1390 kr;
 - Kaupluses Mobistar oli uue Algateel One Touch 756 hind 1790 kr ja kasutatud hind 1290 kr;
 - Kaupluses Hanzaplaza oli kasutatud Nokia 2600 ja Nokia 3100 hinnaks 990 kr;
 - Kuldses Börsis pakuti kasutatud telefoni Nokia 2300 hinnaga 500-650 kr ja Nokia 3100 650-750 kr.
- On olemas ka niisuguseid mobiile, millel on ekraanile toodav tekst hästi suurte tähtede ja numbritega. Üheks niisuguseks mobiiliks on Samsung SGH-X460.

Enn Kiiler

EVKÜ asutajaliikmel **Viivi Ruth Kaukveril** täitus 75 aastat 10. oktoobril 2005.a. 25. oktoobril oli tema sünnipäeva tähistamine Nõmme Vaegkuuljate Seltsis. Kauaaegse organisatsioonilise töö eest anti juubilarile üle Eesti Vaegkuuljate Liidu tänukiri.



VÄLJAANDJA:

Eesti Vaegkuuljate Liit

Pärnu mnt. 142, 11317 Tallinn

tel./faks 611 5680; E-post: vaegkuuljad@hot.ee,

vaegkuuljad@vaegkuuljad.ee

kodulehekülg: <http://www.vaegkuuljad.ee>

Viljar Parm, Uno Taimla, Enn Kiiler